

Erünsal, İsmail E.

Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri: Tarihî Gelişimi ve Organizasyonu. Ankara: Türk Tarih Kurumu, 2008, 22, 775 s. ISBN 978-975162051-4

Prof. Dr. İsmail E. Erünsal'ın *Türk Kütüphaneleri Tarihi II: Kuruluştan Tanzimat'a Kadar Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri* isimli Osmanlı vakıf kütüphaneleri konusunda, birincil belgelere dayanarak hazırladığı ve ilk baskısı 1988, ikinci baskısı 1991 yılında yayınlanan kitabı, bu alanda bilinmeyenleri ortaya koyduğu gibi, yaygın ve tekrarlanan yanlışları da düzelterek, alandaki büyük boşluğu doldurmuş, ilim adamlarının başvurduğu önemli bir kaynak olmuştur.

Osmanlı Vakıf Kütüphaneleri adlı eser ise, arşivlerde yeni açılan fonlardan sağlanan yeni belgelerle ve diğer kaynaklarla zenginleştirildiği gibi, Tanzimat sonrasında kurulan vakıf kütüphaneleri konusunda da yeni bilgiler vermektedir.

Kitap, Ortaçağ İslâm dünyasında kütüphanelerin ele alındığı "Giriş" (s.1-74), Osmanlı vakıf kütüphanelerinin tarihî gelişiminin anlatıldığı I. Bölüm (s.75-293) ve vakıf kütüphanelerinin teşkilâtı başlıklı II. Bölüm (s. 294-550) ile Sonuç, Ekler, Bibliyografya ve Dizin bölümlerinden oluşmaktadır. Ortaçağ İslâm kütüphanelerinin ele alındığı kısım, müellif tarafından her ne kadar "...ağırlıklı olarak araştırmacıların ortaya çıkardıkları bilgileri nakletmekten ibarettir. Bu bakımdan orijinal bir yönü yoktur." (s.XVII) diye değerlendirilse de İngilizce, Arapça, Fransızca, Farsça, Almanca ve Türkçe pek çok kaynaktan yararlanılarak hazırlanmıştır ve Osmanlı kütüphanelerinin dayandığı kültürel zemini ifade etmesi bakımından da ayrı bir önem taşımaktadır.

Osmanlı vakıf kütüphanelerinin bütün yönleriyle ele alındığı kitaptan, vakıf kütüphanelerinin seyrini; nasıl, kimler tarafından kurulduğunu, nasıl yönetilmek istendiğini, uygulamada aksayan yönleri, modernleşme dönemiyle birlikte yaşa-

nan değişimi, kütüphanecilerin değişen statülerini, kütüphane binalarının ve donanımlarının nasıl olduğunu öğrenmekteyiz.

Kitap, zengin bir kaynakçaya sahiptir. Bu kaynakçada, kitap ve makaleler yanında, Başbakanlık Osmanlı Arşivi ile Topkapı Sarayı Arşivi'nden çeşitli belgeler, Şer'i Siciller, kütüphane katalogları ve çeşitli kütüphane ve arşivlerde tesbit edilmiş vakfiyeler bulunmaktadır. 1988 yılında yayınlanan kitapta 217 vakfiye kullanılmışken, bu kitapta 324 vakfiyenin yer alması, çalışmanın zengin içeriğini ifade eden bir başka unsurdur. Ayrıca, ekler bölümünde hem orijinali hem de çevrim yazısı bulunan belgeler, kütüphane tarihimiz açısından önemli örneklerdir.

Prof. Dr. İsmail Erünsal'ın otuz yıllık çalışmasının ürünü olan bu kitabın, kütüphaneciler için çok değerli ve vazgeçilemez bir kaynak olduğu aşikârdır.

Tûba Çavdar
Marmara Üniversitesi
Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü
tcavdar@istanbul.edu.tr